वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्था सुचीकरण, नविकरण तथा अनुगमन सम्वन्धी कार्यविधि, २०७२

पहिलो संशोधन मिति : २०७३।०९।२०
दोस्रो संशोधन मिति : २०७५।१२।१२
तेस्रो संशोधन मिति : २०७९।०५।२६

वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको सूचीकरण, नविकरण, र अनुगमन तथा निरिक्षण सम्वन्धी कार्यलाई प्रभावकारी, पारदर्शी, नियमित र व्यवस्थित गरी स्वास्थ्य परीक्षणको गुणस्तरमा सुनिश्चितता प्रदान गरी उनीहरुको हकहितको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४ को नियम ५२क. ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाएको छ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम वैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्था सुचीकरण, नविकरण तथा अनुगमन सम्वन्धी कार्यविधि, २०७२ रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागु हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "ऐन" भन्नाले वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ सम्झनु पर्छ।

(ख) "नियमावली" भन्नाले वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४ सम्झनु पर्छ।

◆(ग) "स्वास्थ्य संस्था" भन्नाले वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतबाट सञ्चालन स्वीकृत प्राप्त र यस मन्त्रालयबाट सूचीकृत स्वास्थ्य संस्था सम्झनु पर्छ।

(घ) "मन्त्रालय" भन्नाले श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(ङ) "विशेषज्ञ समिति" भन्नाले नियमावलीको नियम ४६ बमोजिम गठित समिति सम्झनु पर्छ।

(च) "सचिवालय" भन्नाले नियमावलीको नियम ४६ को उपनियम (६) बमोजिमको विशेपज्ञ समितिको सचिवालय सम्झनु पर्छ।

◆ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित।

(छ) "संस्था" भन्नाले स्वास्थ्य मन्त्रालय वा अन्तर्गतबाट सञ्चालन स्वीकृति प्राप्त स्वास्थ्य संस्था सम्झनु पर्छ।

(ज) "सार्वजनिकीकरण" भन्नाले राष्ट्रिय स्तरको पत्रपत्रिकामा सूचना प्रकाशित गरिनु सम्झनु पर्छ। सो शब्दले मन्त्रालय वा विभागको वेभसाइटमा सूचना प्रकाशित गरिनु समेतलाई जनाउनेछ।

परिच्छेद-२

सूचिकरण र नवीकरण सम्वन्धी व्यवस्था

३. सूचिकरणका लागि निवेदन माग गर्न सक्ने : (१) वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न चाहने नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त संस्थाले मन्त्रालयमा सूचिकृत भै नविकरण भएको हुन पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचिकरण नगरी वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गरेको पाइएमा त्यस्तो संस्था, त्यसका सञ्चालक, कर्मचारी र अन्य सम्बन्धित व्यक्ति वा पदाधिकारीलाई प्रचलित कानुन बमोजिम कानूनी कारवाहीका लागि सम्वन्धित निकायमा लेखी पठाइनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सूचिकृत हुनको लागि यो कार्यविधि लागू भएपछि मितिले प्रत्येक दुई वर्षमा दश दिनको समय दिई सार्वजनिक सूचना मार्फत निवेदन माग गर्न सकनेछ।

♣(३क) वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न इच्छुक स्वास्थ्य संस्थाले नयाँ सूचीकरण हुन यस मन्त्रालयमा निवेदन दिने समयसम्म कम्तीमा तीन हजार जना विरामी परीक्षण गरेको र छ महिनासम्म सञ्चालन भएको हुनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन दिन चाहने संस्थाले निवेदन साथ नोटरी पब्लिकबाट प्रमाणित भएका देहायका कागजात र विवरण खुलाई सचिवालयमा पेश गर्नु पर्नेछः-

(क) स्वास्थ्य मन्त्रालय वा अन्तर्गतबाट प्राप्त संचालन स्वीकृती प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,

(ख) सञ्चालकको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,

(ग) संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,

(घ) स्थायी लेखा नम्बरको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(ङ) संस्थाको प्रवन्धपत्र तथा नियमावलीको प्रतिलिपी,

(च) अघिल्लो आर्थिक बर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्रतिलिपी,

(छ) अघिल्लो आर्थिक बर्षको कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,

(ज) संस्थाको नाम, ठेगाना, इमेल, फोन नं. तथा सञ्चालकको नाम, थर सहितको मोवाइल नम्बर खुलेको पत्र,

♣ तेस्रो संशोधनद्वारा थपिएको।

(झ) जनशक्तिको विवरण (प्याथोलोजिष्ट, नर्स, रेडियोलोजिष्ट, जनरल मेडिकल डाक्टर समेत अन्य कर्मचारी)

(ञ) घर भाडामा लिई संस्था सञ्चालन गरिएको भए कम्तिमा दुई वर्षका लागि घर भाडामा लिएको सम्झौता पत्रको प्रतिलिपि,

(ट) अनुसूचि-१ मा उल्लेखित मापदण्ड पुरा गरिएको छ भन्ने संस्थाले स्वयम् घोपणा गरेको पत्र, र

(५) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र अनुसुचि-१ बमोजिमको मापदण्ड पुरा गरे नगरेको सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी प्रतिवेदन पेश गर्नका लागि विशेषज्ञ समिति समक्ष पठाइनेछ।

(६) विशेषज्ञ समितिले मनासिव माफिकको समयभित्र आवश्यक जाँचबुझ गरी मापदण्ड पुरा गरेका संस्थालाई सूचिकृत गर्नका लागि मन्त्रलाय समक्ष सिफारिस गर्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम सिफारिस प्राप्त भएको पन्ध्र दिन भित्र मन्त्रालयले यस कार्यविधि बमोजिम रीत पुगेका संस्थालाई सूचिकरण शुल्क वापत रु. २५००० (पच्चिस हजार) नेपाल सरकारको राजश्व खातामा जम्मा गरेको भौचर पेश गर्न लगाई सूचीकरण गरी अनुसूचि २ बमोजिमको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ।

(८) सचिवालयले उपदफा (७) बमोजिम सूचिकरण भएका संस्थाको नामावलीसहितको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नेछ।

(९) सचिवालयले यस कार्यविधि बमोजिम सूचिकृत हुन नसकेका संस्थाको सूचिकृत हुन नसकेको कारण सहितको विवरण सार्वजिनिकीकरण गर्नेछ।

(१०) स्वास्थ्य संस्था जुनसुकै मितिमा सूचिकृत भएको भएता पनि सो आर्थिक वर्षको पुष मसान्त सम्मका लागि मात्र सूचिकृत भएको मानिनेछ।

३क. <u>गन्तव्य मुलुक विशेषका लागि छुट्टै प्रकृया तोकी निवेदनपत्र माग गर्न सकिने</u> : नियमावलीको नियम ४५ख. बमोजिम संस्था छनौट गर्दा नेपाल सरकार र गन्तव्य मुलुकबिच भएको सम्झौतामा उल्लेख भए वमोजिम स्वास्थ्य संस्था छनौट गर्दा मन्त्रालयले छुट्टै प्रकृया तोकी निर्णय गर्न यस कार्यविधमा भएको व्यवस्थाले बाधा पुर्याएको मानिने छैन।

४. <u>नविकरण सम्बन्धी व्यवस्था</u> : (१) स्वास्थ्य संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको पौष १ गते देखि पौष मसान्तसम्म नविकरणको लागि सचिवालयमा निवेदन दिन सक्नेछन्। विशेष कारण परी सो समय भित्र निवेदन दिन नसकेमा सोको कारण खुलाई स्वास्थ्य संस्थाले थप पन्ध्र दिनभित्र नवीकरणको लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिंदा देहाय बमोजिमको कागजात र विवरण पेश गर्नु पर्नेछ:-

(क) सूचिकरण प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,

(ख) अघिल्लो आर्थिक वर्षको नविकरण भएको भए सो प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(ग) अघिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(घ) अघिल्लो आर्थिक वर्षको लेखा परिक्षण प्रतिबेदनको प्रतिलिपि,

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

(ङ) स्वास्थ्य मन्त्रालय वा अन्तर्गतबाट संस्था सञ्चालन स्वीकृतिको प्रमाणपत्र र नवीकरण भएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(च) नाम वा ठेगाना परिवर्तन गरेको भए सम्वन्धित निकायवाट सो को स्वीकृति प्राप्त गरेको पत्रको प्रतिलिपि, र

(छ) मन्त्रालयले तोके बमोजिमका अन्य विवरण।

(३) उपदफा (१) बमोजिम नविकरणका लागि निवेदन दिँदा नविकरण दस्तुर बापत रु. ५००० (पाँच हजार) र सोही उपदफा बमोजिम थप समय भित्र निवेदन दिँदा नविकरण दस्तुरमा विलम्ब शुल्क बापत रु. २०००० (वीस हजार) समेत थप गरी कुल रु. २५००० (पच्चिस हजार) नेपाल सरकारको राजश्व खातामा जम्मा गरेको भौचर र उपदफा (२) बमोजिमका कागजात समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिम परेका निवेदन उपर मन्त्रालयले आवश्यक छानविन गरी निवेदन दिएको एक महिना भित्र नवीकरण गरी अनुसूची ३ बमोजिमको प्रमाणपत्र दिनेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम नविकरण भएका र छानविनबाट नवीकरण हुन नसकेका स्वास्थ्य संस्थाको नामावली सहितको विवरण सार्वजनिकीकरण गरिने छ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम नविकरण नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरुको सूचीकरणलाई विशेषज्ञ समितिको सिफारिशमा मन्त्रालयले खारेज गर्न सक्नेछ।

(७) सूचिकरण खारेज गर्नु भन्दा अगावै सात दिनको समय दिई सफाईको मौका प्रदान गरिनेछ। उक्त सफाई सन्तोषजनक भएमा सूचिकरण खारेज नगरी नवीकरणको लागि सात दिनको समय दिई यस कार्यविधि बमोजिम नवीकरण गरी सम्वन्धित निकाय तथा स्वास्थ्य संस्थालाई जानकारी दिइनेछ।

५. <u>नविकरण सम्वन्धि विशेष व्यवस्था</u> : (१) यो कार्यविधि लागू हुँदाका बखत मन्त्रालयमा सूचीकृत भई नविकरण हुन नसकेका तर सूचिकरण खारेज नभएका स्वास्थ्य संस्थाले यो कार्यविधि लागु भएको पन्ध्र दिनभित्र दफा ४ को उपदफा (२) बमोजिमको कागजात र मन्त्रालयले तोकेको रकम वा सो बराबरको बैंक भौचर समेत सम्लग्न राखी मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) यो उपदफा प्रारम्भ हुन अघि नविकरणका लागि रु. २५००० (पच्चीस हजार) धरौटी राखी निवेदन दिएका स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नु संस्थाको सूचिकरण नविकरण गर्न चाहेमा नविकरण शुल्क र विलम्ब शुल्क बापत लाग्ने रकम त्यस्तो संस्थाले मन्त्रालयमा राखेको धरौटीबाट कट्टा गर्ने गरी आफ्नो स्वास्थ्य संस्था नविकरण गराउने चाहेमा सो व्यहोरा खुलाई मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिन सक्नेछन्। त्यसरी निवेदन दिने संस्थाले राखेको धरौटीको रकम बिलम्ब शुल्क र आ.व. ०७३/०७४ को नविकरण बापत नेपाल सरकारको राजश्व खातामा जम्मा गरी त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थाको सूचिकरण नविकरण गरीदिनेछ। त्यसरी धरौटी रकम जम्मा गरेका स्वास्थ्य संस्थाले नविकरण गर्न नचाहेमा वा नगरेमा त्यस्ता संस्थाले जम्मा गरेको रकम मन्त्रालयले प्रचलित कानून बमोजिम फिर्ता गर्नेछ।

परिच्छेद-३
अनुगमन तथा निरीक्षण सम्वन्धी व्यवस्था

६. अनुगमन तथा निरीक्षण : (१) ऐन, नियमावली र यस कार्यविधि बमोजिम सूचिकृत एवं नविकरण भएका स्वास्थ्य संस्थाको मन्त्रालय वा विशेषज्ञ समितिले जुनसुकै समयमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्नेछ।

(२) अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा यस कार्यविधिमा उल्लेखित कागजात र विवरण, विधि र प्रकृया तथा अनुसूची-१ को मापदण्ड अनुरुप भए नभएको, वैदेशिक रोजगारमा गएका कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गरेको विवरणको अभिलेख, लेखा सम्वन्धी अभिलेख दुरुस्त भए नभएको तथा सम्लग्न जनशक्ति उपस्थित रहे नरहेको समेत अन्य सम्बन्धित विषयमा अनुगमन तथा निरीक्षण गरिनेछ।

(३) अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न खटी आउने टोलीलाई सम्वन्धित स्वास्थ्य संस्थाले आवश्यक कागजात तथा विवरण उपलव्ध गराउनुका अतिरिक्त अन्य आवश्यक सहयोग गर्नु पर्नेछ।

(४) अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न वाधा व्यवधान गरेमा त्यस्तो कार्यमा संलग्न स्वास्थ्यसंस्थालाई अनुगमन तथा निरिक्षण टोलिको प्रतिवेदनका आधार र विशेषज्ञ समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले सूचिकरणबाट हटाउन सक्नेछ।

(५) अनुगमन तथा निरिक्षण गर्दा उपदफा (२) मा उल्लेखित अवस्था नभए नरहेको पाइएमा विशेषज्ञ समितिको सिफारिसमा त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थालाई मन्त्रालयले सूचिकरणबाट हटाउन सक्नेछ।

(६)..

(७) उपदफा (६) बमोजिम पेश भएको स्पष्टिकरण सन्तोषजनक नभएमा सो स्वास्थ्य संस्थाको सूचिकरण विशेषज्ञ समितिको सिफारिशमा मन्त्रालयले हटाउनेछ।

(८) अनुगमन तथा निरिक्षण गर्दा उपदफा (२) मा उल्लेखित अवस्थामा तात्विक फरक नपर्ने कमी कमजोरी पाइएमा त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थालाई वैदेशिक रोजगारमा जाने नेपाली कामदारको स्वास्थ्य परिक्षण गर्न रोक लगाई कमी कमजोरी सुधार गर्न विशेषज्ञ समितिको सिफारिशमा मन्त्रालयले मनासीव समय दिन सक्नेछ र कमजोरी सुधार गरेमा कामकारवाही गर्न फुकुवा गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-४
ठाउँसारी, स्वामित्व र नाम परिवर्तन सम्वन्धी व्यवस्था

७. ठाउँसारीको जानकारी गराई अनुगमन गराउनु पर्ने : (१) स्वास्थ्य संस्थाले एक ठाउँवाट अर्को ठाउँमा ठाउँसारी गर्नु परेमा सम्वन्धित निकायवाट स्वीकृति लिई ठाउसारी गरेको सात दिनभित्र सचिवालयलाई जानकारी गराई ठाउँसारीको स्वीकृति पत्रसहित अनुगमनका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि विशेषज्ञ समितिले ठाउँसारी गरेको स्वास्थ्य संस्थाको अनुसूचि-१ बमोजिमको मापदण्ड बमोजिम भए नभएको सम्वन्धमा अनुगमन तथा निरिक्षण गर्नु पर्नेछ।

८. स्वामित्व परिवर्तनको जानकारी गराउनु पर्ने : स्वास्थ्य संस्थाको सञ्चालक र शेयरधनी परिवर्तन गरेमा सात दिनभित्र सो परिवर्तनको विवरण सहितको जानकारी सचिवालयमा दिनु पर्नेछ।

९. नाम परिवर्तनको जानकारी गराउनु पर्ने : (१) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो नाम परिवर्तन गराएमा नाम परिवर्तन गरेको प्रमाणपत्र सहित सचिवालयमा जानकारी गराउनु पर्नेछ।

१०. सूचिकराण खारेज गर्न सक्ने : दफा ७, ८ र ९ बमोजिम नगरेको पाइएमा मन्त्रालयले त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थाको सूचिकरण विशेषज्ञ समितिको सिफारिमा खारेज गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-५
विशेषज्ञ समिति सम्वन्धी व्यवस्था

११. उजुरी उपरको छानबिन : (१) विशेषज्ञ समितिको बैठक सामान्यतया हप्ताको एकपटक बस्नेछ।

(२) नियमावलीको नियम ४६ख. बमोजिम बैदेशिक रोजगारमा जाँदा र फिर्ता हुँदा लागेको खर्च भराई पाउनको लागि परेको निवेदन माथि छानबिन गर्न सचिवालयले विशेषज्ञ समितिको बैठकमा पेश गर्नेछ।

(३) विशेषज्ञ समितिले आफैं वा विशेषज्ञको उपसमितिबाट आवश्यक छानबिन गरी ऐनको दफा ७२ को उपदफा (२) बमोजिम बैदेशिक रोजगारमा गएको व्यक्तिलाई जानी जानी वा लापरवाहीपूर्वक वा बदनियतसाथ गलत स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदन दिएको हो होइन भन्ने सम्बन्धमा निवेदन परेको मितिले दश दिनभित्र निर्णय गर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम विशेषज्ञ समितिले बैदेशिक रोजगारमा गएको व्यक्तिलाई विदेश जाँदा र फिर्ता हुँदा लागेको खर्च भराई दिने निर्णय गरेमा सो निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र सो खर्च सम्वन्धित स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्ने संस्थाबाट भराई दिन लेखी पठाउने छ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम लेखी आएकोमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले सात दिन भित्र उक्त रकम भराई नदिएमा विशेषज्ञ समितिको सिफारिसमा सो संस्थाको सूचिकरण हटाई आवश्यक कानुनी कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाइनेछ।

♠परिच्छेद-५क
व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड

११क. सोधपुछ तथा गुनासो सुनुवाई : (१) सेवाग्राहीलाई सुविधाको लागि स्वास्थ्य संस्थामा कर्मचारी सहितको सोधपुछ कक्ष हुनु पर्नेछ।

(२) स्वास्थ्य संस्थामा सेवाग्राहीहरुको गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था हुनु पर्ने।

♠ तेस्रो संशोधनद्वारा थपिएको।

(३) स्वास्थ्य संस्थामा सबैले देख्ने ठाउँमा गुनासो पेटीका हुनु पर्ने।

(४) स्वास्थ्य संस्थामा नागरिक वडापत्र सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्ने।

(५) स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सबै कर्मचारीहरुलाई तोकिएको पोशाक र परिचय पत्र को व्यबस्था गरेको हुनु पर्ने।

(६) स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुको जिम्मेवारी लिखित रुपमा तोकिएको हुनु पर्ने।

११ख. भौतिक संरचना र अन्य व्यवस्था : यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्वास्थ्य संस्थाहरुले भौतिक संरचना र अन्य व्यवस्था देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

(क) कर्मचारी तथा सेवाग्राहीलाई सफा पिउने र अन्य प्रयोजनको लागी चौवीसै घण्टा पानीको व्यवस्था हुनु पर्ने,

(ख) चौवीसै घण्टा विद्युत आपूर्तिको व्यबस्था हुनु पर्नेछ र निरन्तर विद्युत आपूर्तिको लागि ब्याक-अप सिस्टमको समेत व्यवस्था गरेको हुनु पर्ने,

(ग) सेवाग्राही तथा सेवा प्रदायकका लागि पर्याप्त पानी र साबुन सहितको सफा शौचालयको व्यवस्था हुनु पर्ने,

(घ) आवश्यकता अनुसार कर्मचारी तथा सेवाग्राहीहरुको लागि दुईपाङ्ग्रे तथा चारपांग्रे सवारी साधन निःशुल्क पार्किङ्गको व्यबस्था हुनु पर्ने,

(ङ) स्वास्थ्य परीक्षणको लागि आवश्यक उपकरण सहित छुट्टै कोठाको व्यवस्था हुनु पर्ने,

(च) स्वास्थ्य संस्था नियमित रुपमा सञ्चालन भएको हुनु पर्ने,

(छ) स्वास्थ्य संस्थाले नियमित रुपमा HMIS मा रिपोर्टिङ्ग गरेको हुनु पर्ने,

(ज) स्वास्थ्य संस्थाले आफुले गरेको कामको विवरण कम्तीमा पाँच वर्षसम्म राख्नु पर्ने,

(झ) स्वास्थ्य संस्थाको प्रयोगशालाको क्षेत्रफल कम्तीमा चार सय स्क्वायर फिटको हुनु पर्ने।

११ग. फोहोर मैला व्यवस्थापन : स्वास्थ्य संस्थाको हाता सफा, स्वच्छ र दुर्गन्धि रहित हुनु पर्नेछ र स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैला "फोहोरमैला व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७७" अनुसार विसर्जन गर्नु पर्नेछ।

११घ. अग्नि नियन्त्रण व्यवस्थापन : स्वास्थ्य संस्थाको सबै सेवा प्रदान गर्ने स्थानहरुमा पर्याप्त मात्रामा अग्नि नियन्त्रण उपकरणहरुको व्यवस्थापन भएको हुनु पर्नेछ र अग्नि नियन्त्रण उपकरणहरुको सञ्चालन सम्बन्धी तालीम सबै कर्मचारीहरुलाई दिएको हुनु पर्नेछ।

११ङ. मर्मत संभार : (१) स्वास्थ्य संस्थाको प्रयोगमा रहेका प्रमुख उपकरणहरुको वार्षिक मर्मत सम्झौता (ए.एम.सि.) भएको हुनु पर्नेछ।

(२) सबै उपकरणहरु चालु अवस्थामा रहेको हुनु पर्नेछ।

११च. रेडियो इमेजिङ्ग सेवा सम्बन्धी मापदण्ड : रेडियो इमेजिङ्ग सेवा सम्वन्धी मापदण्ड अनुसूची-४ बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-६

विविध

१२. <u>सूचिकरणबाट हटाइने र कानूनी कारवाहीका लागि लेखि पठाउने</u> : देहायको अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थालाई सूचिकरणबाट हटाई त्यसका सञ्चालक, कर्मचारी र अन्य सम्बन्धित व्यक्ति वा पदाधिकारीलाई प्रचलित कानुन बमोजिम कानुनी कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाइनेछः-

(क) वैदेशिक रोजगारमा जाने नेपाली कामदार स्वास्थ्य संस्थामा उपस्थित नभई स्वास्थ्य परीक्षणको प्रतिबेदन बनाएको पाइएमा,

(ख) वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको तोकिए बमोजिमका सबै विषयमा स्वास्थ्य परीक्षण नगरेको पाइएमा,

(ग) प्रत्येक दिनको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनको विवरण वैदेशिक रोजगार विभाग र मन्त्रालयको अनलाईन सिस्टममा नपठाएको पाइएमा,

(घ) वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदन र अन्य अभिलेख एकवर्ष सम्म सुरक्षित नराखेको पाइएमा,

(ङ) स्वास्थ्य परीक्षण गरेको चौमासिक प्रतिवेदन सचिवालयमा पेश नगरेको पाइएमा,

<u>स्पष्टिकरण</u> : खण्ड (ग), (घ) र (ङ) एक महिना पश्चात लागु हुनेछ।

१३. <u>स्पष्टिकरणको मौका दिइनु पर्ने</u> : यस कार्यविधिको ठाउँ ठाउँमा उल्लेख भए अनुसार स्वास्थ्य संस्थालाई सूचिकरणबाट हटाउँदा वा खारेज गर्दा सो गर्नु अघि हटाउनु वा खारेज गर्नु नपर्ने कुनै कारण भए सोको स्पष्टिकरण दिन सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थालाई सात दिन समय दिइनेछ।

१४. <u>बैठक र अनुगमन निरिक्षण भत्ता</u> : विशेषज्ञ समितिको बैठक भत्ता र स्वास्थ्य संस्था अनुगमन निरिक्षण गर्न जाने अनुगमन टोलीको भत्ता नियमानुसार हुनेछ।

१५. <u>मापदण्डको संशोधन</u> : विशेषज्ञ समितिले अनुसूची-१ बमोजिमको मापदण्ड आवश्यकतानुसार संशोधन गर्न सक्नेछ।

१६. <u>बाधा अडकाउ फुकाउने</u> : यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा द्विविधा वा अस्पष्ट हुन गएमा बाधा अडकाउ फुकाउने अधिकार मन्त्रालयलाई हुनेछ।

१७. <u>निर्देशन दिन सक्ने</u> : स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन तथा निरिक्षण वा यस कार्यविधिका अन्य जुनसुकै विषयमा मन्त्रालयले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ।

*१७क. <u>अनुसूचीमा थपघट वा हेरफेर</u> : मन्त्रालयले आवश्यक्तानुसार अनुसूचीमा थपघट वा हेरफेर गर्न सक्नेछ।

* तेस्रो संशोधनद्वारा थपिएको।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१८. <u>बचाउ</u> : (१) यस कार्यविधिमा भएको व्यवस्था ऐन तथा नियमावलीमा बाझिन गएमा ऐन तथा नियमावली बमोजिम हुनेछ। यस कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाका सम्वन्धमा यसै बमोजिम हुनेछ।

(२) मन्त्रालयबाट यस अघि भएका स्वास्थ्य संस्था सूचीकरण, नविरकण र अनुगमन निरिक्षण सम्वन्धी कामकारवाही यसै कार्यविधि अनुरुप भए गरेको मानिनेछ।

✚अनुसूची-१

(दफा ३ को उपदफा (४) को खण्ड (ट), उपदफा (५) र दफा ६ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

विशेषज्ञ समितिको सचिवालय

<u>वैदशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न सूचिकृत स्वास्थ्य संस्थाको अनुगमन निरीक्षण फाराम</u>

अनुगमन गरिने संस्थाको नाम र ठेगाना :

अनुगमन मिति :

संस्थाको सञ्चालक/प्रमुखको नाम :

संस्थाको रजिष्ट्रशन नं. :

फोन नं./मोवाइल नं. :

मन्त्रालयमा दर्ता गराएको निवेदन दर्ता नं :   मिति :

	क्र. सं.	विवरण	परिणाम	भए/नभएको	सञ्चालनमा रहे/नरहेको	कैफियत
A	**Radiography Department**					
	1.	X-ray Machine (500MA with Computerized Radiography/Digital Radiography)	1			
	2.	Safety Management for x-ray radiation				
	3.	X-ray reporting room, sufficient waiting room				
B	**Pathology Department**					
	Name list of Pathology Equipment					
	1.	Microscope	1 Set			
	2.	Fully Automatic Elisa Reader/Chemiluminescence immunoassay (CLIA)	1 Set			
	3.	Biochemistry Analyzer (Fully Automatic)	1 Set			
	4.	Hematology Analyzer (Fully Automatic)	1 Set			

✚ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित।

	5.	Na+/K+ Machine	1 Set			
	6.	Urine Analyzer	1 Set			
	7.	Incubator	1 Set			
	8.	Digital Balance	1 Set			
	9.	Centrifuge	1 Set			
	10.	Hot air Oven	1 Set			
	11.	Autoclave	1 Set			
	12.	Refrigerator	1 Set			
	13.	Water bath	1 Set			
	14.	Computer with Printer	1 Set			
	15.	Micropipettes (Variable)	6 Pcs			
	16.	Micropipettes (Fixed)	6 Pcs			
	17.	Necessary Accessories				
C	**Chemicals and Reagents**					
		Name list of Chemicals and reagents				
	1.	HB sAg ELISA/CLIA				
	2.	HIV ELISA/CLIA				
	3.	HCV ELISA /CLIA				
	4.	Malaria (PBS/Kit)				
	5.	Pregnancy Test				
	6.	Blood Grouping				
	7.	Blood Glucose				
	8.	Kidney Function Test (KFT)				
	9.	Liver Function Test (LFT)				
	10.	Opiates and Cannabis				
	11.	VDRL				
	12.	TPHA				
	13.	CBC				
	14.	Other Necessary chemicals				
D	**Human Resource Management**					
	Name list of Staffs					
	1.	Radiologist	1			
	2.	Pathologist (Full time/Part time)	1			
	3.	Medical Lab technician (Full time)	1			

	4.	Medical Lab technologist (Full time)	1			
	5.	MBBS (Full time)	1			
	6.	MDGP (Full time/Part time)	1			
	7.	Radiographer	1			
	8.	Administrator	1			
	9.	Accountant	1			
	10.	Receptionist	1			
	11.	Computer Operator/Biometric Operator	1			
	12.	Medical Record Keeper	1			
	13.	Office Assistant	1			
	14.	Helper/Cleaner	1			
E	**Infrastructure and Physical Facility**					
	1.	Lobby and sufficient waiting place				
	2.	Documentation and Record Keeping				
	3.	Service desk				
	4.	Doctors examination room with necessary equipment				
	5.	Separate Room for Collecting Blood sample				
	6.	Administrative Room with appropriate furniture				
	7.	Generator 15 kva/Online UPS				
F	**Physical Examination Room**					
	1.	ECG				
	2.	Snell Test Chart	1 Set			
	3.	Otoscope	1 Set			
	4.	BP Set	1 Set			
	5.	Tongue Depressor				
	6.	Stethoscope				
	7.	Diagnostic Set including Autoscore				
	8.	Thermometer				
	9.	Height/Weight Measurement				
	10.	X-ray view box				
	11.	Measuring tape				
	12.	Medical Hammer				

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रयोगशाला सम्बन्धी हुनुपर्ने अभिलेख :

- परीक्षण सम्बन्धी SOP.
- Internal Quality Control Assessment (IQA) को अभिलेख
- External Quality Control Assessment (EQA) को अभिलेख
- Reagent खरिद गरेको अभिलेख,
- रेफ्रिजिरेटरको दैनिक तापक्रम मापन गरेको अभिलेख,
- मेसिनरी औजार मर्मत सम्भार गरेको अभिलेख।

(G) सरसफाई ,लेआउट ,अभिलेखको व्यवस्थापन र अनिवार्य कानूनी प्रक्रियाको अवलम्बन सम्वन्धमा।

1. **वैदेशिक रोजगारमा गएको कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गरेको विवरणको अभिलेख :**

2. **लेखा सम्वन्धी अभिलेख दुरुस्त भए/नभएको:**

3.स्वास्थ्य संस्था ठाउँसारी सम्वन्धित निकायवाट स्वीकृति लिई ठाउँसारी गरेकोमा:

अनुगमन निरिक्षण टोलीको विवरण :

क्र.स.	नामः	हस्ताक्षरः
१.		
२.		
३.		
४.		
५.		
६.		

<u>सम्वन्धित स्वास्थ्य संस्थाको प्रतिनिधि</u>

नामः

दस्तखतः

मितिः

अनुसूची-२
(दफा ३ को उपदफा (७) सँग सम्वन्धित)

सूचीकरण पत्रको नमुना

मितिः २०.......................

विषय : सूचीकरण गरिएको सम्बन्धमा।

श्री ....
....।

प्रस्तुत विषयमा त्यस संस्थाले वैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारहरुको स्वास्थ्य परिक्षण गर्न सूचीकरणको लागि आवेदन गरेको सम्बन्धमा कारवाही हुँदा वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारहरुको स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्था सूचीकरण, नविकरण तथा अनुगमन सम्वन्धी कार्यविधि, २०७२ को अनुसूची १ बमोजिमको मापदण्डले तोकेको शर्त पुरा गरेकोले वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारहरुको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने प्रयोजनको लागि सूचीकरण गरिउको व्यहोरा मिति २०.................... को नेपाल सरकार (सचिवस्तर) को निर्णयानुसार जानकारी गराईन्छ।

....
....

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची-३
(दफा ४ को उपदफा (४) संग सम्वन्धित)

नविकरण पत्रको नमूना

मितिः २०............

विषयः नविकरण गरिएको सम्बन्धमा।

श्री.............................
...............................।

प्रस्तुत विषयमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारहरुको स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने त्यस स्वास्थ्य संस्थालाई २०...... साल.....गते देखि २०......साल......सम्मका लागि नविकरण गरिएको छ।

....
....

▲अनुसूची-४

(दफा ११च. सँग सम्बन्धित)

<u>रेडियो इमेजिङ्ग सेवा सम्बन्धी मापदण्ड</u>

१. कोठाको क्षेत्रफल कम्तीमा ४५० से.मि. X ४०० से .मि .र उचाइ कम्तीमा २५० से .मि . हुनुपर्छ।

२. नियन्त्रण गर्ने कोठा एक्स रे कोठाभन्दा अलग हुनुपर्छ र आकार कम्तीमा १५५ से. मि. X १२० से. मि. हुनुपर्छ।

३. प्रोसेसिङ्ग कोठा अलग हुनुपर्छ।

४. प्रतिक्षा गर्ने र रिपोर्ट दिने कोठा अलग हुनुपर्छ।

५. देहाय बमोजिमको व्यवस्था सहित भित्ताबाट विकिरण नचुहिने (no leakage) हुनुपर्छ:-

   (क) २ मिमी बाक्लो (सीसा) (Lead) ढोका तथा झयाल,

   (ख) ०.२ मिमी बाक्लो (सिसा) (Lead) र २५ से.मि ईटाको भित्ता,

   (ग) २५ से.मि. ईटाको तथा सिमेंटको भित्ता,

   (घ) १५ से.मि. कंक्रिट भित्ता हुनुपर्छ,

   (ङ) सकेसम्म झ्याल नभएको कोठा, कोठाको ventillation जमिन बाट १८० से.मि. माथि हुनुपर्छ र ढोका आफै बन्द हुने हुनुपर्छ।

६. कम्तीमा एउटा ०.२ मि.मी. बाक्लो लिड एप्रोन अथवा लिड एप्रोन बराबरको विकिरणबाट सुरक्षा दिने सामग्री हुनुपर्छ।

७. कम्तीमा ०.२ मि.मी. बाक्लो लिडको चस्मा (lead glass), लिडको पञ्जा (lead gloves), घाटिको ढाल (thyroid shield) र गोनाड ढाल (gonard shield) उपलब्ध हुनुपर्छ।

८. विकिरणको क्षेत्रमा काम गर्ने प्राविधिक कर्मचारीलाई व्यक्तिगत विकिरण निगरानी उपकरण (personal radiation dose monitor) प्रदान गरिनुपर्छ र तिनीहरूको जाँच बढीमा ३ महिनामा गरिनु पर्छ।

९. विकिरणका क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरूको लागि विकिरणको डोजको सीमा (dose limit) International Commission on Radiological Protection (ICRP) ले तोकेको मापदण्ड अनुसार वर्षको २० मिली सिवर्ट (20mSv/year) या पाँच वर्षको औसत १०० मिली सिवर्ट (100 mSv) को सीमा भित्र हुनुपर्छ। यदि त्यो सीमादेखि अधिक भएमा काम गराउने संस्थाले उक्त कर्मचारीलाई विकिरण मुक्त छेत्रमा काम गर्ने प्रवन्ध गर्नुपर्छ।

१०. एक्स रे कोठाको वरिपरी विकिरण सर्वेक्षण (Radiation Survey) आवधिक रुपमा मेडिकल फिजिसिस्ट वा विकिरण संरक्षण अधिकारी बाट गराउनु पर्नेछ। सेवा सुरु हुनु भन्दा पहिले,

---

▲ तेस्रो संशोधनद्वारा थपिएको।

भूकम्प गएमा वा एक्स-रे को tube मर्मत वा परिवर्तन गरेमा वा बढीमा ३ वर्षमा र विकिरण सीमा भित्र रहेको हुनु पर्छ।

११. बिरामीका लागि प्रयोग हुनुभन्दा पहिले अनिवार्य रूपमा एक्स-रे उपकरणहरूको स्वीकृति जाँच (Acceptance Test) र गुणस्तर सुनिश्चितता जाँच (Quality Assurance Test) को स्वीकृति परीक्षण वा कमिशन सम्पन्न गर्नु पर्छ र त्यस्ता उपकरणहरूको गुणस्तर परीक्षण नियमित रूपमा (कम्तीमा २ वर्षमा) मेडिकल फिजिसिस्टबाट गराउनु पर्नेछ। यस कार्यको रेकर्डहरू सुरक्षित रूपमा राख्नु पर्छ।

१२. एक्स-रे को राम्रो Image प्राप्त गर्न मानक एक्सपोजर मापदण्डहरूको चार्टहरू (Charts of standard exposure parameters) हुनुपर्छ।

१३. Reporting room मा कम्तीमा एउटा view box हुनु पर्छ र Report Type गरि उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

१४. Radiologist र Radiographer को वार्षिक करार सम्झौता गरेको हुनु पर्नेछ।

१५. X-Ray को रिपोर्ट Radiologist बाट मात्र गराउनु पर्दछ।

१६. X - Ray machine कम्तीमा ५०० एम.ए. को हुनुपर्दछ र यो CR/DR को रुपमा सञ्चालित हुनुपर्दछ। CR system मा कम्तीमा १० X १२, १४ X १७ को दुईवटा cassette हुनु पर्दछ।